

Sygn.akt III AUa 694/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Bagiński

Sędziowie: Alicja Sołowińska

Bożena Szponar – Jarocka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 8 stycznia 2021 r. w B.

sprawy z odwołania B. Ż. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 2 września 2020 r. sygn. akt V U 1486/19

I. oddala apelację,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz B. Ż. (1) 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

B. J. S. B. A. S.

Sygn. akt III AUa 694/20

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 23 sierpnia 2019 r. wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3, art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4, art. 18 ust. 8 i 9, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 ze zm.) stwierdził, że B. Ż. (1) z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej jako współnik spółki cywilnej (...) B. TRANS M. M., B. Ż. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 20 sierpnia 2018 r. do 30 listopada 2018 r. oraz określił, że podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe i wypadkowe za miesiące od sierpnia 2018 r. do kwietnia 2019 r. stanowi kwota nie niższa niż 60 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek.

Organ rentowy w uzasadnieniu decyzji podał, iż okoliczność równoczesnego prowadzenia działalności gospodarczej w innej formie w trakcie korzystania z prawa do „ulgi na start” nie wpływa na fakt utraty tego prawa. Warunkiem jednak jest wykonywanie działalności, z której osoba korzysta z „ulgi na strat” przez cały okres obowiązywania ulgi tj.

6 miesięcy. Zatem prawo do korzystania „ulgi na strat” przysługiwało B. Ż. (1) w okresie prowadzenia indywidualnej działalności tj. do 19 sierpnia 2018 r. Natomiast od 20 sierpnia 2018 roku jako wspólnik spółki cywilnej powinien podlegać ubezpieczeniom społecznym.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł B. Ż. (1). Odwołujący zakwestionował rozstrzygnięcie zawarte decyzji, a dotyczące podlegania ubezpieczeniom w okresie od 20 sierpnia 2018 roku do 30 listopada 2018 roku w związku z posiadaniem tzw. ulgi na start oraz ustalonej podstawy wymiaru składek. Odwołujący się wnosil o zmianę zaskarżonej decyzji i stwierdzenie, że jako wspólnik spółki cywilnej (...)B.TRANS M. M., B. Z. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 20 sierpnia 2018 r. do 30 listopada 2018 r. Domagał się ponadto zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zaskarżonej decyzji zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 6 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 18 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców w zw. z art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych polegające na błędnym uznaniu, iż osoba prowadząca działalność gospodarczą jako wspólnik spółki cywilnej podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w sytuacji gdy przedsiębiorca będący osobą fizyczną, który podejmuje działalność gospodarczą po raz pierwszy albo podejmuje ją ponownie po upływie co najmniej 60 miesięcy od dnia jej ostatniego zawieszenia lub zakończenia i nie wykonuje jej na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej w bieżącym lub poprzednim roku kalendarzowym wykonywał w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez okres 6 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji i wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z 2 września 2020 roku w zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, iż B. Ż. (1) nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 20 sierpnia 2018 roku do 30 listopada 2018 roku i nie obowiązuje go podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne w powyższym okresie w kwocie nie niższej niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek oraz zasądził od organu rentowego na rzecz B. Ż. (1) 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że B. Ż. (1) od 7 maja 2018 r. rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej jako osoba fizyczna. 20 sierpnia 2018 r. zgłosił zawieszenie jej wykonywania. 21 sierpnia 2018 roku rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej jako wspólnik spółki cywilnej (...)B. TRANS. B. Ż. (1).

Z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej odwołujący zgłosił się:

- od 7 maja 2018 r. do 30 listopada 2018 r. wyłącznie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba niepodlegająca ubezpieczeniom społecznym i podlegająca ubezpieczeniu zdrowotnemu, korzystająca z „ulgi na start”,

- od 1 grudnia 2018 r. do 2 kwietnia 2019 r. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowych i wypadkowego, dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego oraz obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi kwota nie niższa niż 30 % minimalnego wynagrodzenia

- od 3 kwietnia 2019 roku do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba z obowiązującą podstawą wymiaru składek nie niższą niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

Niewątpliwie również od 3 kwietnia 2019 roku odwołujący jest (...) spółki jawnej (...).B.TRANS M. M., B. Ż. powstałej wskutek przekształcenia spółki cywilnej.

Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 ze zm.) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm.)

Sąd Okręgowy wskazał, że odwołujący 7 maja 2018 r. rozpoczął prowadzenie indywidualnej pozarolniczej działalności gospodarczej (rozpoczął działalność po raz pierwszy). Od 21 sierpnia 2018 r. kontynuował tę działalność jako wspólnik spółki cywilnej tj. przedsiębiorca w rozumieniu art. 4 ust. 2 Prawa przedsiębiorców, jednakże w myśl art. 8 ust 6a ustawy o ubezpieczeniach społecznych nie był traktowany jako osoba prowadząca działalność gospodarczą i przez okres pierwszych 6 miesięcy miał prawo do skorzystania tzw. ulgi na start. Ulga ta pozwala na niepłacenie składek na ubezpieczenia społeczne przez ten okres.

Według sądu pierwszej instancji zmiana formy prowadzenia działalności gospodarczej na wspólnika spółki cywilnej w trakcie korzystania z prawa do „ulgi na start” nie wpływa na utratę tego prawa. Początek okresu ulgi stanowi dzień faktycznego rozpoczęcia wykonywania działalności. W sytuacji gdy przedsiębiorca w okresie korzystania z ulgi na start zawiesi wykonywanie działalności gospodarczej, okres zawieszenie nie przerywa biegu okresu ulgi (6 miesięcy kalendarzowych). W sytuacji gdy przedsiębiorca w trakcie 6 miesięcznego okresu trwania ulgi ponownie podejmie działalność gospodarczą wówczas będzie mógł dalej z ulgi korzystać do końca 6-miesięcznego okresu. Taka sytuacja zaistniała w przypadku odwołującego. Wobec powyższego odwołującemu przysługiwało prawo do ulgi na start w okresie 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (tj. 7 maja 2018 roku. Przy czym miesiąca, gdzie działalność rozpoczęto w trakcie miesiąca nie wlicza się do 6-miesięcznego okresu). Okres ten należy liczyć od 1 czerwca 2018 roku do 30 listopada 2018 roku.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł organ rentowy. Wyrok zaskarżył w całości i zarzucił mu:

1) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 oraz art. 18a ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 ze zm., dalej: ust. o sus) poprzez błędną wykładnię skutkującą przyjęciem, że „ulga na start”, o której mowa ww. przepisie związana jest z osobą fizyczną jako przedsiębiorcą niezależnie od tego w ilu formach i od jakich dat działalność w tych formach prowadzi i która z tych działalności jest pierwszą, oraz niezależnie od tego czy działalność, w związku z którą nastąpiło rozpoczęcie korzystania z „ulgi na start”, zostaje zawieszona, a prowadzona jest bez wymaganej ustawowo przerwy kolejna działalność;

2) naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie naruszenie:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzecznie z zasadami logicznego rozumowania oraz z naruszeniem zasady wszechstronnego zbadania sprawy przyjęcie, że pomimo niespełniania przez wnioskodawcę ustawowo określonych kryteriów warunkujących skorzystanie z tzw. „ulgi na start” określonych w art. 18 Prawa przedsiębiorców, że B. Ż. (1) nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 20 sierpnia 2018 roku do 30 listopada 2018 roku i nie obowiązuje go podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne w powyższym okresie w kwocie nie niższej niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek,

- art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. poprzez poczynienie ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę orzekania wadliwie ustalonego stanu faktycznego, bowiem niezajdującego oparcia w materiale dowodowym sprawy w przedmiocie daty rozpoczęcia przez odwołującego pierwszej działalności w związku z którą odwołujący rozpoczął okres korzystania z „ulgi na start” - PW B. Ż. (1) (NIP (...)) i prowadzenia kolejnej działalności - wspólnik spółki cywilnej

pn. M.B. TRANS M. M. B. Ź. (NIP spółki (...)) w okresie, o którym mowa w art. 18a ust. 2 pkt 1 ust. o sus, tj. w okresie zawieszenia pierwszej działalności.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania B. Ź. (1) oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

ewentualnie o:

- uchylenie skarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania.

Pełnomocnik odwołującego w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zarzuty naruszenia prawa procesowego nie są zasadne. Pierwszy zarzut zawarty punkcie 2. apelacji, tak jak został sformułowany, odnosi się w istocie do dokonania błędnej kwalifikacji prawnej stanu faktycznego. Uzasadnienie apelacji nie podaje też na czym polegać miałyby błędne ustalenie sądu pierwszej instancji (drugi zarzut zawarty w punkcie 2. apelacji). Wskazane w tym zarzucie daty nie budziły wątpliwości stron.

Spór dotyczy w istocie wykładni art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm). Można to sprowadzić do pytania zawartego uzasadnieniu apelacji: czy w konkretnym stanie faktycznym tj. w przypadku rozpoczęcia po raz pierwszy działalności przez odwołującego jako działalności jednoosobowej, a następnie zawieszenie tej działalności i prowadzenia innej działalności, która nie jest pierwszą działalnością w rozumieniu art. 18 ust. 1 ustawy Prawo przedsiębiorców, możliwe jest skorzystanie z ulgi na start z tej drugiej działalności.”

Skarżący odpowiada na to pytanie negatywnie.

Odpowiedź sądu pierwszej instancji sprowadza się do stwierdzenia, że: „W sytuacji kiedy przedsiębiorca w okresie korzystania ulgi na start zawiesi wykonywanie działalności gospodarczej, okres zawieszenia nie przerywa biegu okresu ulgi (6 miesięcy kalendarzowych). W sytuacji kiedy przedsiębiorca w trakcie 6 miesięcznego okresu trwania ulgi ponownie podejmie działalność gospodarczą wówczas będzie mógł dalej z ulgi korzystać do końca 6 miesięcznego okresu.”

Zgodnie z art. 18 ust. 1 Prawa przedsiębiorców: „Przedsiębiorca będący osobą fizyczną, który podejmuje działalność gospodarczą po raz pierwszy (...) nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez okres 6 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej.

Wbrew twierdzeniu apelacji o językowo jednoznacznym znaczeniu spornego przepisu, możliwe jest następujące jego rozumienie:

Przedsiębiorca nie podlega ubezpieczeniom przez okres 6 miesięcy po podjęciu działalności gospodarczej:

- 1) z tytułu tej działalności gospodarczej, którą podjął, czyli działalności, która otwierała prawo do ulgi na start,
- 2) z tytułu prowadzenia jakiegokolwiek działalności gospodarczej podjętej w okresie wskazanych 6 miesięcy,
- 3) z jakiegokolwiek tytułu.

Pomijając wariant trzeci, który nie jest adekwatny do okoliczności sprawy, spór sprowadza się do rozstrzygnięcia między wariantem 1 i 2

Organ rentowy wiąże prawo do ulgi na start faktem prowadzenia konkretnej działalności gospodarczej, to jest tej która spowodowała „uruchomienie” ulgi na start. Sąd pierwszej instancji opowiada się za rozumieniem drugim .

W apelacji ale także uzasadnieniu zaskarżonej decyzji wskazuje się, że równoczesne prowadzenie działalności gospodarczej w innej formie w trakcie korzystania z „ulgi na start” nie wpływa na fakt utraty tego prawa. Jednocześnie w uzasadnieniu decyzji wskazuje się, że jedynie w sytuacji ciągłego prowadzenia przez odwołującego pierwszej działalności możliwe byłoby korzystanie przez niego z ulgi na start. „Warunkiem jest wykonywanie działalności, z której korzysta z „ulgi na start” (...) przez cały okres obowiązywania ulgi tj. 6 m-cy.” Natomiast w apelacji pogląd ten jest mniej rygorystyczny, wskazano, że w sytuacji gdy przedsiębiorca w trakcie 6 miesięcznego okresu trwania ulgi ponownie podejmie działalność gospodarczą, tytułu której korzysta z ulgi, czyli swoją pierwszą działalność, wówczas będzie mógł dalej korzystać z ulgi na start.

Sąd Apelacyjny uznaje, że prawo do „ulgi na start” ma przedsiębiorca nie tylko bez względu na to czy w tym czasie podejmuje inną działalność, lecz również kiedy jednocześnie zawiesza pierwszą działalność. W okolicznościach niniejszej sprawy trudno uznać, że wnioskodawca zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej, przeciwnie kontynuował ją w ramach spółki cywilnej. Przedmiot działalności także nie uległ zmianie.

Zgodnie z uzasadnieniem do projektu do ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (druk sejmowy nr 2051, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VIII kadencji, (...)F./2051.pdf) celem ustawodawcy było uregulowanie zasad prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium Polski. Dodatkowym celem było wprowadzenie uproszczeń oraz ułatwień dla przedsiębiorców rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej. Jedną z takich preferencji jest ulga unormowana w art. 18 ust. 1 Prawa przedsiębiorców. Stanowi ona szczególny rodzaj korzyści i zachęty dla przedsiębiorców podejmujących po raz pierwszy działalność gospodarczą lub ponownie po upływie odpowiedniego czasu. Ulga ta pozwala bowiem na nieopłacanie składek na ubezpieczenia społeczne przez pierwsze sześć miesięcy.

Rozpoczynanie przedsięwzięć gospodarczych jest z reguły obciążone większą niepewnością, co do osiągnięcia satysfakcjonujących rezultatów, niż prowadzenie przedsiębiorstwa działającego dłużej. Podjęcie działalności gospodarczej to okres nawiązywania kontaktów handlowych oraz kształtowania się źródeł i struktury przychodów.

Skoro zatem według organu rentowego możliwe jest zachowanie ulgi na start w sytuacji osiągania przychodów z dwóch źródeł (dwóch przedsięwzięć gospodarczych), to tym bardziej możliwe powinno być kontynuowanie ulgi mimo zmiany formy prowadzenia działalności gospodarczej w okresie pierwszych sześciu miesięcy. Zwrócić należy uwagę, że między zawieszeniem indywidualnej działalności gospodarczej, a podjęciem działalności w ramach spółki cywilnej nie było ani dnia przerwy. Oznacza to, że działalności gospodarcza była cały czas prowadzona.

Cel ulgi związany ze wspomaganiem inicjatyw gospodarczych w fazie początkowej, krótki okres ewentualnego korzystania z ulgi, możliwość korzystania tego rodzaju uprawnienia tylko co 5 lat, prowadzi do uznania, że wsparcie przysługuje w okresie pierwszych sześciu miesięcy po podjęciu działalności gospodarczej bez względu na zmianę organizacji prowadzenia tej działalności - zmianę jej formy, w sytuacji kiedy po zawieszeniu działalności podjętej w jednej formie – jednoosobowo, działalność podjęto (kontynuowano) we współdziałaniu z innymi osobami, które to współdziałanie ujęte zostało w ramy spółki cywilnej.

Przedsiębiorca ma prawo do elastycznego kształtowania form działalności gospodarczej z zachowaniem prawa do ulgi, aby tylko nadal było to prowadzenie działalności gospodarczej jako osoba fizyczna (indywidualnie lub w ramach spółki cywilnej).

Podjęcie działalności gospodarczej otwiera prawo do „ulgi na start” z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, z tym, że chodzi nie o prowadzenie działalności w konkretnej formie, lecz prowadzenie działalności gospodarczej

jako tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym. Prawo to przedsiębiorca ma bez względu na to czy w tym czasie podejmuje inną działalność.

Z tego względu na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono jak w wyroku.

O kosztach orzeczono stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 § 1 k.p.c.). Wysokość tych kosztów ustalono na podstawie § 9 ust. 2 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

A. S. S. B.B. J.